

Gervasio Sánchez

“Parlo en nom dels que no poden fer-ho”

PER LALI SANDIUMENGE

Fotògraf del dolor, la pèrdua i la bogeria, però també de la dignitat, l'esperança i la bellesa de la vida. Nascut a Còrdova el 1959, català i aragonès d'adopció, Gervasio Sánchez té molt clar quina és la seva feina i quina hauria de ser la d'un periodista: denunciar, passar comptes i rescatar les víctimes de l'anomiat. “És la meua feina. Em sento obligat a parlar en nom dels que no poden fer-ho”, afirma parafrasejant Albert Camus. Ha estat precisament per “la seva continuada tasca en favor de la justícia” que el Ministeri de Cultura espanyol li va atorgar el desembre passat el Premi Nacional de

Fotografia, el primer cop que reconeix la carrera d'un fotoperiodista.

Hiperactiu, tenaç, escrupolós i fidel, amb una energia i una passió immunes a la fatiga i el desànim, Gervasio Sánchez, *Gervasio*, recorre des de fa més de dues dècades els punts més conflictius del planeta amb la càmera de fotografiar a l'espatlla i uns quants paquets de pernil envasats al buit a la maleta. Va començar el 1984 a Amèrica Llatina, quan es va *patejar* el continent gastant-se a l'hivern cobrint guerres el que guanyava a l'estiu servint paelles a la platja de Tarragona. El gener del 2011 inaugurarà al Museu d'Art

>>

“Hablo en nombre de los que no pueden”

Fotógrafo del dolor, la pérdida y la locura, pero también de la dignidad, la esperanza y la belleza de la vida. Nacido en Córdoba en 1959, catalán y aragonés de adopción, Gervasio Sánchez tiene muy claro cuál es su trabajo y cuál ha de ser el de un periodista: denunciar, pedir cuentas y rescatar del anonimato a las víctimas. “Es mi trabajo. Me siento obligado a hablar en nombre de la

gente que no puede hacerlo”, afirma parafraseando a Albert Camus. Ha sido precisamente por “su continuada labor por la justicia” que el Ministerio de Cultura le otorgó en diciembre pasado el Premio Nacional de Fotografía, la primera vez que reconoce la carrera de un fotoperiodista.

Hiperactivo, tenaz, concienzudo, honesto y fiel, con una energía y una pasión inmunes al cansancio y el desaliento, Gervasio Sánchez, *Gervasio*, recorre desde hace más de dos décadas los puntos más conflictivos del planeta con la cámara de fotografiar al hombro y unos cuantos paquetes de jamón envasado al vacío en la

>>

“I speak for those who have no voice”

The photographer of pain, loss and madness, but also of dignity, hope and the beauty of life. Born in Cordoba in 1959, but Catalan and Aragonese by adoption, Gervasio Sánchez is very clear about what his work should be and what the work of a journalist should be: to condemn, to hold to account and to rescue victims from anonymity. “It's my job. I feel compelled to speak for those who

have no voice”, he says, paraphrasing Albert Camus. In fact it was for his “ongoing work for justice” that the Spanish Ministry of Culture awarded Sánchez the National Photography Prize last December, the first time it has rewarded a photojournalist's career.

Hyperactive, tenacious, conscientious, honest and loyal, with an energy and a passion that are immune to weariness and discouragement, Gervasio Sánchez, *Gervasio*, has been visiting the planet's flashpoints for more than two decades, his camera over his shoulder and a few vacuum-sealed packs of ham in his suitcase. He started out in 1984

>>

Sonia Serrano, filla d'un desaparegut. Ciutat de Guatemala, desembre de 1998 / Sonia Serrano, hija de un desaparecido. Ciudad de Guatemala, diciembre de 1998 / Sonia Serrano, daughter of a disappeared man, Guatemala City, December 1998 /

≤≤

Contemporani de Castella i Lleó un projecte que va començar a gestar en aquella època, una exposició dedicada al drama dels desapareguts forçosos sobre el qual ja va publicar el volum *La caravana de la muerte. Las víctimas de Pinochet* (Blume, 2001). Guatemala, Xile i Colòmbia, on ha estat aquests darrers mesos, o Cambotja, Algèria o Bòsnia, són alguns dels escenaris on ha seguit al llarg del temps l'evolució i la lluita dels familiars de les víctimes.

Dels conflictes llatinoamericans va passar, el 1992, als dels Balcans (*El cerco de Sarajevo*, Editorial Complutense 1994;

≤≤

maleta. Empezó en 1984 en América Latina, cuando se pateó el continente gastándose en invierno en cubrir guerras lo que ganaba en verano sirviendo paellas en la playa de Tarragona. En enero de 2011 inaugurará en el Museo de Arte Contemporáneo de Castilla y León un proyecto que empezó a gestar en esa época, una exposición dedicada al drama de los desaparecidos forzosos sobre el que ya publicó el volumen *La caravana de la muerte: las víctimas de Pinochet* (Blume, 2001). Guatemala, Chile y Colombia, donde ha estado estos últimos meses, hasta Camboya, Argelia o Bosnia, son algunos de los escenarios donde ha segui-

forced disappeared who are the subject of his book *La caravana de la muerte: las víctimas de Pinochet* (The caravan of death: the victims of Pinochet, Blume, 2001). Guatemala, Chile and Colombia, where he has been over the past few months, and Cambodia, Algeria and Bosnia, are some of the places where he has followed the fate and endeavours of the victims' families throughout the years.

In 1992 he moved on from the Latin American conflicts to those in the Balkans (*El cerco de Sarajevo* [The siege of Sarajevo], Editorial Complutense 1994; *Kosovo, crónica de la deportación* [Kosovo, a chronicle

Kosovo, crónica de la deportación, Blume 1999; *Sarajevo 1992-2008*, Blume 2009) i d'allà va disparar la càmera en alguns dels països més inestables de l'Àfrica i Àsia. El 1995 va començar, gairebé per atzar, el que es convertiria en un dels seus projectes de més envergadura, *Vides minades* (Blume 1997), amb el qual va tornar la identitat a les persones mutilades per les mines antipersona. "Va ser un encàrrec d'una revista del cor", explica. El va acceptar, a condició que li respectessin la feina i no li toquessin ni una coma. I se'n va anar a Angola, i després a Cambotja i a Bòsnia, i més tard a Moçambic

do a lo largo del tiempo la suerte y la labor de los familiares de las víctimas.

De los conflictos latinoamericanos pasó en 1992 a los de los Balcanes (*El cerco de Sarajevo*, Editorial Complutense, 1994; *Kosovo, crónica de la deportación*, Blume 1999; *Sarajevo 1992-2008*, Blume, 2009) y de ahí disparó sus cámaras en algunos de los países más inestables de África y Asia. En 1995 arrancó, casi por azar, lo que se convertiría en uno de sus proyectos de más envergadura, *Vidas Minadas* (Blume, 1997), con el que devolvió la identidad a las personas mutiladas por las minas antipersona. "Fue un

of the deportation], Blume, 1999; *Sarajevo 1992-2008*, Blume 2009) and since then his lens has focused on some of the most unstable countries in Africa and Asia. In 1995, almost by chance, he embarked on what was to become one of his most far-reaching projects, *Vidas Minadas* (Mined Lives, Blume, 1997), with which he gave back those people disabled by anti-personnel mines their identities. "It was a commission from a gossip magazine", he explains. He accepted it with the proviso that they respected his work and wouldn't change it one iota. He travelled to Angola, and then to Cambodia

≤≤

in Latin America, traipsing across the continent, covering wars in winter spending what he had earned in summer serving paellas on the beach at Tarragona. In January 2011, the Contemporary Art Museum of Castile and Leon will be launching a project that was beginning to take shape at this time: an exhibition dedicated to the drama of the

i Colòmbia, països d'on són originaris Sokheum Man, Adis Smajic, Sofia Elface Mufo i Mónica Paola Ojeda, que considera els seus fills adoptius i a qui no ha deixat mai de seguir la pista (*Cinco años después. Vidas Minadas*, Blume, 2002; *Vidas minadas, deu anys*, Blume, 2007).

Vidas minadas, que va dur a terme amb el suport de les ONG Intermón, Manos

encargo de una revista del corazón”, explica. Lo aceptó, a condición de que respetaran su trabajo y no le tocaran ni una línea. Y se fue a Angola, y después a Camboya y a Bosnia, y más tarde a Mozambique y a Colombia, países de donde son originarios Sokheum Man, Adis Smajic, Sofia Elface Mufo y Mónica Paola Ojeda, a los que considera sus hijos adoptivos y a quienes no ha dejado nunca de seguir la pista (*Cinco años después. Vidas Minadas*, Blume 2002; *Vidas Minadas, diez años después*, Blume 2007).

Vidas Minadas, que llevó a cabo con el apoyo de las ONG Intermón, Manos Unidas

and Bosnia, and later to Mozambique and Colombia, the homelands of Sokheum Man, Adis Smajic, Sofia Elface Mufo and Mónica Paola Ojeda, whom he considers his adopted children and whose progress he continues to follow (*Cinco años después. Vidas Minadas*, [Five years after, Mined Lives], Blume 2002; *Vidas Minadas, diez años después*, [Mined Lives, ten years later], Blume 2007).

Vidas Minadas, which he carried out with the support of the NGOs Intermón, Manos Unidas and Médecins Sans Frontières, is an exceptional document about horror, suffering and futility, but it also says a great deal

Unidas i Metges sense Fronteres, és un document excepcional sobre l'horror, el sofriment i el despropòsit, però també diu molt del fotògraf que s'amaga darrere l'objectiu: el respecte amb què fa posar els mutilats, la minuciositat amb la qual retrata els petits artefactes assassins i les pròtesis apanyades amb ampolles de plàstic, la sang freda amb què acompanya el pare de Sokheum quan li han d'amputar la cama dreta al fill o la tendresa indiscreta amb què, una dècada després, observa Sofia i la seva filla dormint. Un es pregunta què més deu haver vist que no hagi deixat constància sobre material sensible. La

y Médicos Sin Fronteras, es un documento excepcional sobre el horror, el sufrimiento y el sinsentido, pero también dice mucho acerca del fotógrafo que se oculta tras el objetivo. El respeto con el que hace posar a los mutilados, la minuciosidad con la que retrata esos pequeños artefactos asesinos y las prótesis apañadas con botellas de plástico, la sangre fría con la que acompaña al padre de Sokheum cuando le van a amputar la pierna derecha o la ternura indiscreta con la que, una década más tarde, observa a Sofia y su hija dormidas. Uno se pregunta qué más habrán visto sus ojos sobre lo que no haya deja-

about the photographer who hides behind the lens. The respect he shows towards the injured victims as he asks them to pose, the painstaking attention to detail with which he portrays these small deadly devices and the artificial limbs cobbled together from plastic bottles, his composure as he accompanies Sokheum's father when they are going to amputate the little boy's leg, or the unguarded tenderness with which, a decade later, he observes Sofia and her daughter asleep. One wonders what else his eyes have seen which he has left no record of on film. His eloquent gaze frames inconvenient truths

seva mirada eloqüent enquadra veritats incòmodes i, sense pèls a la llengua, no desaprofita cap oportunitat per denunciar allò que més l'escandalitza: el cinisme, la desídia i la hipocresia del poder i dels polítics, siguin del color que siguin. Els seus protagonistes són les víctimes civils de conflictes bèl·lics en els quals, no es cansa mai de repetir, maten i destrueixen armes espanyoles. “Sóc una cacatua”, riu, “sempre dic el mateix, però és que passen els anys i les dècades i res no canvia”.

Gerva rebutja els estereotips i les frases fetes. Ni ell és un periodista compromès

>>

do constancia en material sensible. Su mirada elocuente encuadra verdades incómodas y, sin pelos en la lengua, no desaprovecha ninguna oportunidad para denunciar lo que más le escandaliza: el cinismo, la desidia y la hipocresía del poder y los políticos, sean del color que sean. Sus protagonistas son las víctimas civiles de conflictos bélicos en los que, no se cansa de repetir, matan y destruyen armas españolas. “Soy una cacatúa”, ríe, “siempre digo lo mismo, pero es que pasan los años y las décadas y todo sigue igual.”

Gerva rechaza las etiquetas y las frases más manidas. Ni él es un periodista comprome-

>>

and, not one to mince his words, he misses no opportunity to condemn what scandalises him the most: the cynicism, apathy and hypocrisy of power and politicians, whatever their political colour. His central characters are the civilian victims of wars in which, he doesn't tire of repeating, Spanish weapons kill and destroy. “I'm like a parrot”, he laughs, “I say the same thing over and over again, but, the fact is, the years and decades go by and everything remains the same.”

Gerva rejects the most clichéd labels and phrases. He is neither a committed journalist (journalism is commitment and, therefore,

>>

Esquerra, Sofia Elface Fumo, mutilada per una mina antipersones; Massaca (Moçambic), febrer de 1997. A dalt, Sofia amb la seva filla Alia, març de 2007 / *Izquierda, Sofia Elface Fumo, mutilada por una mina antipersona; Massaca (Mozambique), febrero de 1997. Arriba, Sofia con su hija Alia, marzo de 2007* / Left: Sofia Elface Fumo, mutilated by an antipersonnel mine; Massaca (Mozambique), February 1997. Above: Sofia with her daughter Alia, March 2007 /

Los desastres de la guerra.

Blog de Gervasio Sánchez

blogs.heraldo.es/gervasiosanchez

Discurso en la entrega del premio Ortega y Gasset

www.soitu.es/soitu/2008/05/09/actualidad/1210339264_324073.htm

Gervasio Sánchez en la Cumbre Mundial de Paz

www.youtube.com/watch?v=fPnmVFURroM

Vidas minadas. Diez años después.

www.vidasminadas.com

30 minuts, *Vides Minades*

www.tv3.cat/videos/229649/Vides-minades

<<

(el periodisme és compromís i, per tant, l'adjectiu sobra, explica ja una mica cansat de repetir el que és obvi) ni una imatge val més que mil paraules. “La seva transcendència radica en el fet que no necessita traducció simultània. Tothom l'entén.” I amb aquest llenguatge universal a l'abast de qualsevol nen, Gerva busca informar, però també desvetllar consciències i, per què no, avisa, provocar remordiments. La fotografia, més que un art, és una eina d'una eficàcia tremenda a les seves mans.

A la caça permanent d'històries, planejant sempre coses noves (“sempre m'apunto

les efemèrides”, confessa), se li va acudir fa temps de commemorar el bicentenari d'*Els desastres de la guerra* (1810-1815), de Francisco de Goya, a qui considera el millor reporter de la història. Hereu il·lustre del pintor aragonès, aquest fotoperiodista fill adoptiu de Saragossa va redactar l'any passat una crònica virtual i en paper per a cada un dels 82 gravats de la sèrie, en què reflexiona sobre els desastres dels conflictes actuals i les esgarrifoses conseqüències que comporten a les poblacions civils. “Les víctimes”, escriu, “són l'única veritat inqüestionable d'una guerra”. ■

<<

tido (el periodismo es compromiso y, por tanto, sobra el adjetivo, explica ya un poco cansado de repetir lo obvio) ni una imagen vale más que mil palabras. “Su trascendencia radica en que no necesita traducción simultánea. Todo el mundo la entiende.” Y con este lenguaje universal al alcance de cualquier niño, busca informar, pero también despertar conciencias y, por qué no, avisa, provocar remordimientos. La fotografía, más que un arte, es una herramienta de una eficacia tremenda en sus manos.

A la caza permanente de historias, planeando siempre algo nuevo (“siempre

me apunto las efemérides”, confiesa), se le ocurrió hace ya tiempo conmemorar el bicentenario de *Los desastres de la guerra* (1810-1815), de Francisco de Goya, a quien considera el mejor reportero de la historia. Heredero ilustre del pintor aragonés, este fotoperiodista hijo adoptivo de Zaragoza redactó el año pasado una crónica virtual y en papel para cada uno de los 82 grabados de la serie, en las que reflexiona sobre los desastres de los conflictos actuales y las escalofrantes consecuencias que acarrearán a las poblaciones civiles. “Las víctimas”, escribe, “son la única verdad incuestionable de una guerra”. ■

<<

the adjective is superfluous, he explains, somewhat tired of repeating the obvious), nor does he believe a picture is worth a thousand words. “Their importance lies in the fact that they don't need simultaneous translation. Everybody understands them.” It is with this universal language, which any child can grasp, that he seeks to inform, but to prick consciences too, and, why not, he warns, to trigger remorse. Photography, more than an art, is a tremendously effective tool in his hands.

Always on the hunt for stories, always planning something new (“I always note

down the anniversaries of historic events”, he admits), some time ago he thought about commemorating the bicentenary of *The Disasters of War* (1810-1815), by Francisco de Goya, whom he considers to be the finest reporter in history. The illustrious heir of the Aragonese painter, this photojournalist and adoptive son of Zaragoza, wrote a piece –online and on paper – for each of the 82 prints in the series, in which he reflected on the disasters of present conflicts and the horrifying consequences they bring to the civilian population. “The victims”, writes, “are the only unquestionable truth of a war.” ■

A dalt, biblioteca destruïda; Sarajevo, juny de 1993. Al costat, nenes kosovars refugiades; Albània, març de 1999 / Arriba, biblioteca destruïda; Sarajevo, juny de 1993. Al lado, niñas kosovares refugiadas; Albania, marzo de 1999 / Above: Destroyed library; Sarajevo, June 1993. Side: Kosovar refugee children; Albania, March 1999 /

